

2018 Rhif 885 (Cy. 174)

ADDYSG, CYMRU

**Gorchymyn Esgobaeth Tyddewi
(Gwaddolion Addysgol) (Ysgol yr
Eglwys yng Nghymru Sanclêr)
(Cymru) 2018**

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Gorchymyn)

Mae'r Gorchymyn hwn yn penodi Ymddiriedolaeth Esgobaethol Tyddewi yn ymddiriedolwr ar waddol y sefydliad addysgol o'r enw Sefydliad Ysgol Sanclêr (a enwyd gynt yn Ysgol Genedlaethol Sanclêr) ac mae'n gwneud darpariaeth newydd ynghylch defnyddio'r gwaddol hwnnw. Mae'n creu dwy ymddiriedolaeth ar wahân, a elwir yn eu tro, y Gronfa Ysgolion a'r Gronfa Addysg Grefyddol, ac mae'n rhannu asedau'r Sefydliad rhyngddynt.

Mae'r Gronfa Ysgolion wedi ei sefydlu o dan yr ymddiriedolaethau statudol unffurf fel y'u nodir yn yr Atodlen er budd ysgolion gwirfoddol ac ysgolion sefydledig yr Eglwys yng Nghymru yn yr Esgobaeth.

Mae'r Gronfa Addysg Grefyddol wedi ei sefydlu at ddiben darparu addysg grefyddol yn unol ag athrawiaethau'r Eglwys yng Nghymru o fewn y plwyf yr oedd yr ysgol wedi'i lleoli ynddo.

Mae'r Gorchymyn hefyd yn diddymu'r hawliau a ddaeth i ran unrhyw berson, o dan unrhyw ymddiriedolaeth a gododd yn rhinwedd adran 1 o Ddeddf Dychwelyd Safleoedd 1987, mewn cysylltiad â'r gwaddol.

2018 Rhif 885 (Cy. 174)

ADDYSG, CYMRU

Gorchymyn Esgobaeth Tyddewi (Gwaddolion Addysgol) (Ysgol yr Eglwys yng Nghymru Sanclêr) (Cymru) 2018

Gwnaed 18 Gorffennaf 2018

Yn dod i rym 31 Gorffennaf 2018

Dangoswyd er boddhad i Weinidogion Cymru fod y Gwaddol yn cael ei ddefnyddio neu wedi ei ddefnyddio mewn cysylltiad â darparu addysg grefyddol yn unol â daliadau'r Eglwys yng Nghymru mewn ysgol wirfoddol, o fewn ystyr "voluntary school" yn adran 32 o Ddeddf Addysg 1996(1), y peidiwyd â defnyddio ei mangre at ddibenion ysgol, a bod y gofynion yn adran 554(3) o Ddeddf Addysg 1996 wedi eu bodloni.

Mae cais i Weinidogion Cymru am Orchymyn i wneud darpariaeth newydd ar gyfer defnyddio'r Gwaddol wedi ei wneud gan Ymddiriedolaeth Esgobaethol Tyddewi, sef corff y mae'n ymddangos i Weinidogion Cymru ei fod yn awdurdod priodol yr Eglwys yng Nghymru at y diben hwnnw.

Mae hysbysiad o'r Gorchymyn arfaethedig, ac o hawl personau sydd â buddiant i gyflwyno sylwadau, wedi ei roi yn unol â darpariaethau adran 555 o Ddeddf Addysg 1996.

Ni chyflwynwyd unrhyw sylwadau ynglŷn â'r Gorchymyn arfaethedig.

Mae asedau'r Sefydliad yn cynnwys £73,500.00, sef yr enillion net o werthu mangre'r hen ysgol a thŷ'r ysgol

(1) 1996 p. 56. Mae'r adran hon wedi ei diddymu ers hynny gan baragraff 69 o Atodlen 30 ac Atodlen 31 i Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 (p. 31).

a gynhwyswyd yn y gweithredoedd Sefydlu a hefyd unrhyw incwm a ddeilliodd o'r asedau hynny cyn i'r Gorchymyn hwn ddod i rym.

Yn rhinwedd adran 1 o Ddeddf Dychwelyd Safleoedd 1987 ("Deddf 1987") cododd ymddiriedolaeth, neu gall fod ymddiriedolaeth wedi codi, mewn perthynas â safle'r ysgol a thŷ'r ysgol uchod a gynhwyswyd yn y gweithredoedd Sefydlu. Mae Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni bod pob cam rhesymol ymarferol wedi ei gymryd i ddod o hyd i unrhyw berson sydd, neu a all ddod yn rhywun sydd, â hawl fel buddiolwr o dan yr ymddiriedolaeth honno ac nad oes unrhyw hawliad gan unrhyw berson o'r fath sy'n dod o fewn darpariaethau adran 5(2)(a) o Ddeddf 1987.

Mae Gweinidogion Cymru, drwy arfer y pwerau a roddwyd i'r Ysgrifennydd Gwladol gan adrannau 554 a 556 o Ddeddf Addysg 1996 ac adran 5 o Ddeddf Dychwelyd Safleoedd 1987(1), ac a freiniwyd bellach ynddynt hwy, yn gwneud y Gorchymyn a ganlyn(2):

Enwi, cychwyn a chymhwyso

1.—(1) Enw'r Gorchymyn hwn yw Gorchymyn Esgobaeth Tyddewi (Gwaddolion Addysgol) (Ysgol yr Eglwys yng Nghymru Sanclêr) (Cymru) 2018 a daw i rym ar 31 Gorffennaf 2018.

(2) Mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys o ran Cymru.

Dehongli

2. Yn y Gorchymyn hwn, oni fydd y cyd-destun yn mynnu fel arall—

ystyr "asedau'r Sefydliad" ("*the Foundation assets*") yw'r asedau sy'n cynrychioli'r Gwaddol ar hyn o bryd;

ystyr "yr Esgobaeth" ("*the Diocese*") yw Esgobaeth Tyddewi, ac mae "yr Ymddiriedolaeth

(1) 1987 p. 15.

(2) 1996 p. 56. Amnewidiwyd adran 554(1) gan baragraff 168(2) o Atodlen 30 i Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 (p. 15). Amnewidiwyd adran 554(3)(a) gan baragraff 168(3) o Atodlen 30 i Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998. Diwygiwyd adran 554(3)(b) gan baragraff 168(3)(b) o Atodlen 30 i Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998. Diwygiwyd adran 556(2)(a) gan baragraff 169(a) o Atodlen 30 i Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998. Diwygiwyd adran 556(2)(b) gan baragraff 169(b) o Atodlen 30 i Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998. Trosglwyddwyd swyddogaethau'r Ysgrifennydd Gwladol o dan adrannau 554 a 556 o Ddeddf Addysg 1996 i Gynulliad Cenedlaethol Cymru gan Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999 (O.S. 1999/672) ac yna i Weinidogion Cymru gan baragraff 30 o Atodlen 11 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (p. 32).

Esgobaethol” (“*the Diocesan Trust*”) i’w dehongli yn unol â hynny;

ystyr “y Gronfa Addysg Grefyddol” (“*the Religious Education Fund*”) yw’r gronfa addysg grefyddol sydd wedi ei sefydlu gan erthygl 5(b);

ystyr “y Gronfa Ysgolion” (“*the School Fund*”) yw’r gronfa ysgolion sydd wedi ei sefydlu gan erthygl 5(a);

ystyr “y Gwaddol” (“*the Endowment*”) yw’r gwaddol a gynhwyswyd yn y gweithredoedd Sefydlu;

ystyr “y gweithredoedd Sefydlu” (“*the Founding deeds*”) yw’r gweithredoedd a wnaed ar—

- (i) 20 Rhagfyr 1905 rhwng y Parchedig David Pugh o’r naill ran a’r Hybarch Dad yn Nuw John Owen Arglwydd Esgob Tyddewi, yr Hybarch Owen Evans Archddiacon Caerfyrddin, y Parchedig Charles Frederick Owen, y Parchedig John Thomas Deon Gwlad Tyddewi a Mr Lewis Pritchard Jones o’r rhan arall; a
- (ii) 20 Medi 1940 rhwng Martha John, Ester John ac Agnes John o’r naill ran a Bwrdd Cyllid Esgobaeth Tyddewi o’r rhan arall;

ystyr “y Sefydliad” (“*the Foundation*”) yw’r sefydliad addysgol o’r enw Sefydliad Ysgol Sanclêr a sefydlwyd drwy’r gweithredoedd Sefydlu;

mae i “ysgol sefydledig” yr un ystyr a roddir i “foundation school” yn Neddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998(1); ac

mae i “ysgol wirfoddol” yr un ystyr a roddir i “voluntary school” yn Neddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998.

Diddymu hawliau o dan Ymddiriedolaeth Deddf Dychwelyd Safleoedd

3. Mae hawliau unrhyw berson sydd, neu a all ddod yn rhywun sydd, â hawl fel buddiolwr o dan yr ymddiriedolaeth sydd wedi codi neu a all fod wedi codi yn rhinwedd adran 1 o Ddeddf Dychwelyd Safleoedd 1987 mewn cysylltiad â’r tir a gynhwysir yn y Gwaddol, wedi eu diddymu drwy’r Gorchymyn hwn.

Ymddiriedolwr a breinio

4.—(1) Mae’r Gorchymyn hwn yn penodi’r Ymddiriedolaeth Esgobaethol i fod yn Ymddiriedolwr—

- (a) y Sefydliad,

(1) 1998 p. 31.

- (b) asedau'r Sefydliad,
- (c) y Gronfa Ysgolion, a
- (d) y Gronfa Addysg Grefyddol.

(2) Mae'r holl gronfeydd sydd, yn union cyn dyddiad y Gorchymyn hwn, yn eiddo i'r Sefydliad, neu a ddelir mewn ymddiriedolaeth ar gyfer y Sefydliad (ac eithrio unrhyw gronfeydd a ddelir eisoes gan yr Ymddiriedolaeth Esgobaethol) i'w trosglwyddo i'r Ymddiriedolaeth Esgobaethol, ac mae pob gweithred sy'n angenrheidiol at y diben hwnnw i gael ei chyflawni gan unrhyw berson sy'n dal y cronfeydd hynny.

Rhannu Asedau

5. Mae asedau'r Sefydliad i gael eu rhannu'n ddwy gronfa ymddiriedolaeth ar wahân, sef—

- (a) y Gronfa Ysgolion yn cynnwys 11 rhan o 14 o asedau'r Sefydliad; a
- (b) y Gronfa Addysg Grefyddol yn cynnwys 3 rhan o 14 o asedau'r Sefydliad.

Gweinyddu'r Sefydliad

6.—(1) Ar ôl talu unrhyw dreuliau gweinyddu, rhaid i'r Ymddiriedolaeth Esgobaethol roi cyfrif am y gyfran honno o gyfalaf ac incwm asedau'r Sefydliad sy'n cynrychioli'r Gronfa Addysg Grefyddol i Ficer, neu Reithor, a Wardeiniaid Eglwys y plwyf y sefydlwyd y Sefydliad i ddarparu addysg grefyddol ar ei gyfer.

(2) Mae pob Ficer, neu Reithor, a Wardeiniaid Eglwys y gwneir taliad iddynt yn unol â darpariaethau'r paragraff blaenorol i gael eu cyfansoddi fel ymddiriedolaethwyr y Gronfa Addysg Grefyddol a chânt gadw cyfalaf y Gronfa a defnyddio'r incwm sy'n cronni o hynny, neu ddefnyddio'r cyfalaf o hynny, tuag at ddibenion addysgol sy'n ymwneud â'r plwyf o dan sylw mewn cysylltiad â'r ddarpariaeth o addysg grefyddol yn unol â daliadau'r Eglwys yng Nghymru drwy Ysgol Sul neu ddull arall.

(3) Mae'r Ymddiriedolaeth Esgobaethol i ddal y Gronfa Ysgolion ar yr ymddiriedolaethau statudol unffurf er budd ysgolion gwirfoddol neu ysgolion sefydledig yr Eglwys yng Nghymru o fewn yr Esgobaeth.

(4) Yn yr erthygl hon, ystyr "ymddiriedolaethau statudol unffurf" ("*uniform statutory trusts*") yw'r ymddiriedolaethau a nodir yn yr Atodlen (sef yr ymddiriedolaethau statudol unffurf a nodir yn Atodlen 36 i Ddeddf Addysg 1996 fel y maent yn gymwys mewn perthynas â'r Gronfa Ysgolion).

Cydgrynhoi

7. Caniateir i'r Gronfa Ysgolion gael ei chydgrynhoi ag unrhyw waddol presennol a ddelir at y dibenion a bennir yn yr Atodlen.

Kirsty Williams

Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg, un o

Weinidogion Cymru

18 Gorffennaf 2018

YR ATODLEN Erthygl 6(4)

1. Caiff yr Ymddiriedolaeth Esgobaethol, ar ôl talu unrhyw dreuliau yr eir iddynt mewn cysylltiad â gweinyddu'r Gronfa Ysgolion, ddefnyddio cyfalaf ac incwm y Gronfa Ysgolion honno at unrhyw un neu ragor o'r dibenion a ganlyn—

- (a) ar gyfer prynu, neu tuag at brynu, safle ar gyfer, neu godi, gwella neu ehangu mangre unrhyw ysgol berthnasol yn yr Esgobaeth;
- (b) ar gyfer cynnal unrhyw ysgol berthnasol yn yr Esgobaeth;
- (c) ar gyfer prynu, neu tuag at brynu, safle ar gyfer, neu godi, gwella neu ehangu mangre tŷ athro neu athrawes ar gyfer ei ddefnyddio mewn cysylltiad ag unrhyw ysgol berthnasol yn yr Esgobaeth; a
- (d) ar gyfer cynnal tŷ athro neu athrawes ar gyfer ei ddefnyddio mewn cysylltiad ag unrhyw ysgol berthnasol yn yr Esgobaeth.

2. Caiff yr Ymddiriedolaeth Esgobaethol hefyd, ar ôl talu unrhyw dreuliau yr eir iddynt mewn cysylltiad â gweinyddu'r Gronfa Ysgolion, ddefnyddio incwm y Gronfa honno at unrhyw un neu ragor o'r dibenion a ganlyn—

- (a) ar gyfer darparu, neu tuag at ddarparu, cyngor, arweiniad ac adnoddau (gan gynnwys deunyddiau) mewn cysylltiad ag unrhyw fater sy'n ymwneud â rheolaeth unrhyw ysgol berthnasol yn yr Esgobaeth, neu'r addysg a ddarperir mewn unrhyw ysgol o'r fath;
- (b) darparu gwasanaethau ar gyfer cynnal unrhyw arolygiad o unrhyw ysgol berthnasol yn yr Esgobaeth sy'n ofynnol o dan Ran 1 o Ddeddf Addysg 2005(1); ac
- (c) talu'r gost o gyflogi staff neu eu cymryd ymlaen mewn cysylltiad â—
 - (i) defnyddio incwm y Gronfa Ysgolion at y naill neu'r llall o'r dibenion y cyfeirir atynt yn is-baragraffau (a) a (b),
 - (ii) defnyddio cyfalaf neu incwm y Gronfa Ysgolion at unrhyw un neu ragor o'r dibenion y cyfeirir atynt ym mharagraff 1.

3. Ystyr "ysgol berthnasol" ("*relevant school*") yw ysgol o'r math y cyfeirir ato yn erthygl 6(3).